

خلاصه طرح «شناسایی مشاغل خوابگاهی و ارائه راهکارهایی جهت ساماندهی آن»

تدوینگر طرح: سرکار خانم ملیحه تابعی

تعریف تقلیل گرایانه دانشگاه به عنوان نهاد و دستگاه بازتولیدکننده نظام آموزشی مسلط متضمن نادیده گرفتن آگاهی‌ها، عاملیت و سیاسی بودن کنشگران است. از طرف دیگر چنین تعریفی تنوع کنشگران و از همه مهم‌تر ارتباط آنها با زمینه‌های متنوع اقتصادی، اجتماعی-سیاسی و فرهنگی را به فراموشی سپارد (کریمی، خالق پناه، ۱۳۸۸). فضای اجتماعی دانشگاه‌ها زمینه فعالیت دانشجویان در عرصه‌های مختلف را فراهم می‌آورد. این فعالیت‌ها بدون شک پیامدهایی خواهد داشت؛ این پیامدها چه مثبت و چه منفی نیازمند بررسی و موشکافی علمی هستند.

پژوهش‌ها نشان می‌دهند که خوابگاه‌های دانشجویی نقش مهمی را در رشد فردی، مهارتی و شغلی دانشجویان ایفا می‌کنند. دانشجویانی که در محیط دانشگاه زندگی می‌کنند، تعامل بیشتری با سایر دانشجویان و اعضای هیأت علمی دارند و در نتیجه، مهارت‌های زندگی در آنان تقویت می‌شود؛ اما خوابگاه‌های دانشگاه‌های کشور هم اکنون صرفاً در پوشش مراکزی اجتماعی ظاهر می‌شوند که تنها بخش اندکی از نیازهای ساده و اولیه دانشجویان را برآورده می‌سازند. این در حالی است که خوابگاه‌های دانشجویی در دانشگاه‌های معتبر جهان، ابزاری برای رشد دانشجویان محسوب می‌شود. چنین دانشگاه‌هایی بر ایجاد محیطی تأکید می‌ورزند که افراد بتوانند فرصت بیشتری را به یادگیری و تحقیق اختصاص دهند. اینک تحول تازه‌ای در طراحی و عملکرد خوابگاه‌ها با هدف ایجاد جوامع یادگیرنده در حال شکل‌گیری است. در این تحول، خوابگاه‌ها به محلی ایده‌آل برای پرورش دانشجویان در محیط‌های علمی تبدیل شده‌اند. بسیاری از دانشگاه‌ها با بهره‌گیری از تجارب سایر مراکز آموزش عالی، ایجاد جوامع یادگیرنده در خوابگاه‌ها را در برنامه‌ریزی‌های راهبردی خود در اولویت قرار داده‌اند.

همچنان که اشاره شد یکی از مهم‌ترین محیط‌های دانشگاهی که بستر مناسبی برای کارآفرینی و ایجاد اشتغال فردی و گروهی است، سراها و خوابگاه‌های دانشجویی است. در این تحقیق به منظور شناسایی دقیق مشاغل خوابگاهی از مصاحبه‌های اکتشافی استفاده گردید که در این بخش با ۱۴ تن از دانشجویان خوابگاهی و سرپرستان سراهای دانشجویی مصاحبه‌هایی صورت گرفت. پس از مصاحبه، لیست مشاغل احصاء گردید و از آنجایی که جنسیت و مقطع تحصیلی در نوع مشاغل موجود متغیر مهمی مشاهده شد، یافته‌ها بر مبنای جنسیت و مقطع تحصیلی دسته‌بندی گردید.

یافته‌ها نشان داد که در خوابگاه‌های دخترانه مشاغلی مانند فروش لباس، ارائه خدمات آرایشی و فروش محصولات کشاورزی بیشترین فراوانی را دارد. این در حالی است که این نوع مشاغل با رشته تحصیلی و مقطع دانشجویان ارتباطی ندارد. در خوابگاه‌های پسرانه مدیریت بورس و ارز دیجیتال، برنامه‌نویسی، طراحی سایت و ادمین کانال از جمله مشاغلی است که با رشته تحصیلی دانشجویان در ارتباط است لذا می‌توان به صورت ضمنی به این موضوع اشاره داشت که دانشجویان پسر مشاغل بیشتری مرتبط با رشته تحصیلی دارند. همچنین از آنجایی که دانشجویان پسر دغدغه بیشتری برای تأمین هزینه‌های خود دارند تنوع مشاغل در این گروه بیشتر بود.

همچنان که اشاره شد و یافته‌ها نشان داد، کسب درآمد و تأمین هزینه‌های تحصیلی برای دانشجویان یکی از مهم‌ترین دغدغه‌ها محسوب می‌شود لذا می‌توان از بستر دانشگاه و خوابگاه‌ها استفاده نمود و با استفاده از بسترهای علمی و فضاهای فیزیکی موجود زمینه خوداشتغالی را برای دانشجویان فراهم نمود.

محیط خوابگاه محمل فیزیکی مناسبی برای عرضه محصولات و مهارت‌های دانشجویان است. از طرفی حضور تعداد زیادی از دانشجویان به عنوان متقاضی می‌تواند پتانسیل خوداشتغالی دانشجویان را بالفعل نماید و تجربه خوبی را برای آن‌ها رقم زند و از طرف دیگر وجود غرفه‌های رایگان انگیزه اشتغال را بالا می‌برد. در این زمینه می‌توان به تجربه دانشگاه تهران و ایجاد بازارچه‌های خوداشتغالی دانشجویی اشاره نمود که هر هفته پنج‌شنبه‌ها در محیط خوابگاه برگزار می‌شود و با توجه به درخواست دانشجویان، غرفه‌ها واگذار می‌گردد.

لازم به ذکر است بسیاری از مشاغلی که دانشجویان به آن مشغول هستند ارتباطی با رشته تحصیلی آن‌ها ندارد و منوط به مهارت و تجربه قبلی آن‌هاست لذا اگر دانشگاه و محیط خوابگاه بتواند بسترهای شغلی متناسب با رشته تحصیلی دانشجویان ایجاد نماید هم نشاط و امید دانشجویان نسبت به تحصیلی افزایش می‌یابد و هم محیط کاری متناسب با رشته تحصیلی را تجربه می‌نمایند.

بسیاری از مشاغلی که دانشجویان به صورت غیررسمی در محیط خوابگاه به آن مشغولند به مهارت‌های قبلی آن‌ها منوط می‌باشد. در این راستا دانشگاه می‌تواند با ایزنی مراکز فنی و حرفه‌ای بیرون دانشگاه جهت آموزش‌های تخصصی آن‌ها را تقویت نماید و زمینه اخذ مدارک فنی و حرفه‌ای را برای دانشجویان هموار سازد.

برگزاری استارت‌آپ‌های تخصصی و استفاده از پتانسیل انجمن‌های علمی نیز می‌تواند بسترهای بالقوه اشتغال دانشجویان را به بالفعل تبدیل نماید که این امر هم برای دانشجویان فعال در انجمن علمی و هم برای دانشجویان خوابگاهی شاغل، بستر مناسبی را فراهم می‌نماید.